

Het Evangelie van de vrede

Syracuse, New York, 1997-2000

Hoe kan ik het verhaal van mijn bekering vertellen zonder dat het klinkt als een ontvoering door marsmannetjes of een treinramp? Eerlijk gezegd voelde het wel een beetje zo. De taal die doorgaans wordt gebruikt om dit eigenaardige wonder te beschrijven werkt niet voor mij. Ik heb nooit van die zoetige zelfhulpboeken met een dun vernisje christelijkheid gelezen. Ik heb ook nooit mijn leven langs de meetlat van de Bijbel gelegd alsof ik verschillende autoverzekeringen met elkaar vergeleek om vervolgens nuchter en volgens de regels van de logica ‘voor Christus te kiezen’. Ook voelde ik me niet het slachtoffer van een emotionele of geestelijke aardbeving. Ik viel niet als een vrome en heilige Scarlett O’Hara¹ mijn Verlosser in de armen, ‘opgeëist door Christus’ onweerstaanbare genade’. Hoe kettens het ook klinkt, Christus en het christendom leken heel goed te weerstaan.

Mijn christelijk leven ontvouwde zich terwijl ik gewoon mijn leven leefde, mijn alledaagse leven. In de loop van mijn normale leventje doken er vragen op die mijn seculiere, feministische wereldvisie boven het hoofd gingen. Die vragen drongen zich niet aan mij op, maar sluimerden op de achtergrond van mijn denken, totdat er een onverwachte vriend in mijn leven kwam: een dominee. Als die dominee, ene Ken Smith, niet jaren- en jarenlang het Evangelie met mij had gedeeld, telkens en telkens weer – niet op het toontje van een autoverkoper van tweedehands auto’s, maar op een natuurlijke, spontane en bewogen manier – dan zouden die vragen nu nog liggen te sluimeren in mijn hoofd en dan had ik waarschijnlijk nooit de

meest ondenkbare van alle vrienden ontmoet: Jezus Christus Zelf.

Het is voor mij niet ongevaarlijk om op mijn leven terug te kijken vanuit het perspectief van minnaar en volgeling van Christus, en inmiddels ook van vrouw en moeder. Het is pijnlijk om de vinger te leggen op de leegte die mijn oude leven heeft achtergelaten, en te blijven ademen. Mijn oude leven ligt nog altijd op de loer in de schuilhoeken van mijn hart, schitterend en stil als een mes.

En ik kom aan de grenzen van de taal als ik mijn leven in Jezus Christus probeer te beschrijven.

Mijn leven zoals ik het kende, ontspoorde in april 1999. Ik was 36 jaar oud – nog een paar weken en ik zou 37 worden. Op dat moment was ik hoofddocent aan de Syracuse University, ik was kort daarvoor benoemd bij de afdeling Engels en ik had ook een onderwijsaanstelling bij het Centrum voor Vrouwenstudies. Ik had een lesbische relatie met een vrouw die in de eerste plaats dierenactivist en natuurliefhebber was en ook nog als adjunct-hoogleraar bij een naburige universiteit werkte. Samen hadden we huizen, we woonden samen, deelden ons leven en T. viel onder de gezins- en partnerregeling van de universiteit. Mijn partner T. had een eigen onderneming: ze lapte mishandelde en verwaarloosde golden retrievers op, zodat ze geplaatst konden worden als hulphonden bij gehandicapten of als huisdier, als de honden niet sterk genoeg waren om te werken. Onze huizen (we hadden er twee – één op het platteland en één in de buurt van de universiteit – en we woonden in allebei die huizen) waren een brandpunt van intellectuele en activistische activiteiten. Naast de kennel steunden we nog veel meer doelen: aidsgezondheidszorg, analfabetisme onder kinderen en we voerden actie voor gehandicapten. We waren lid van een Unitarian Universalist Church², waar ik coördinator was van wat het welkomstcomité werd genoemd, dat de belangen van homo's en lesbiennes behartigde.

Mijn specialisatie aan de faculteit Engels was negentiende-eeuwse literatuur en cultuur. Mijn historische belangstelling voor

de negentiende-eeuwse literatuur was gebaseerd op de filosofische en politieke wereldbeschouwingen van Freud, Marx en Darwin. Mijn werkterrein was de Kritische Theorie – beter bekend als het postmodernisme – en mijn specialiteit was Queer Theory (een post-moderne vorm van Homostudies.) Op de afdeling waar ik werkte, werden strenge eisen gesteld aan de medewerkers, waaronder het uitbrengen van een boek dat ook gerecenseerd werd, zes wetenschappelijke publicaties en een grote bijdrage aan conferenties waarbij je lezingen moest geven over je onderzoeksonderwerp. Ik weet nog dat ik dacht dat het normaal was om zo veel werk te verzetten, tot ik een bevriende doctor vertelde welke eisen er op onze afdeling aan de medewerkers werden gesteld. Hij zei: ‘Zo! Dat klinkt alsof je je eigen milt moet wegsnijden en opeten!’ Hoewel het overduidelijk ongezond was, ervoer ik mijn werk toch als wezenlijk en verrijkend.

Nu ik terugkijk, weet ik niet wat ik van mezelf als hoogleraar moet denken. Meestal voelde ik me een oplichter – ik had het idee dat ik niet slim genoeg was om daar te zijn. Ik had altijd het gevoel dat ik geluk had gehad dat ik die baan aan de Syracuse University had gekregen. Ik rekende er niet op dat ik een vaste aanstelling zou krijgen en ik was een beetje verbaasd toen dat wel gebeurde.

Al snel (binnen drie jaar) werd ik studietoördinator en ik genoot van mijn werk: ik gaf advies, stelde het onderwijsprogramma op en sprak onze studenten moed in. Een paar oudere collega’s raadden mij af om, voordat ik een vaste aanstelling had, hoofd van de afdeling te worden, niet alleen omdat het bestuurswerk veel tijd zou opsloppen die ik niet kon besteden aan onderzoek en schrijven, maar ook omdat je als hoofd van een afdeling altijd betrokken raakt bij de politiek van die afdeling. In die positie maak je gemakkelijk nodeloze vijanden en het is moeilijk om verloren terrein te heroveren. Ik legde dat gebruikelijke advies naast me neer en nam die baan toch aan. Door tegen dat gebruikelijke advies in te gaan, leerde ik een belangrijke les: dat we succes hebben als we beginnen met datgene waar we

goed in zijn. Ik deed iets wat ik leuk vond en waar ik goed in was en dat hielp me om geconcentreerd en efficiënt aan mijn onderzoek en boeken te werken. Ook al was het een risico, toch bleek het een goede gok te zijn om te werken vanuit mijn talenten en ik ben blij dat ik dat risico genomen heb. Ik had het idee dat ik gelijk had gekregen: dat risico's genomen moeten worden en dat een overwinning alleen zoet is als je ook echt iets te verliezen hebt.

Ook al voelde ik me een oplichter, ik zag er blijkbaar niet zo uit. Als hoogleraar kreeg ik veel belangrijke taken. Ik heb een thematoespraak gehouden tijdens een homodemonstratie en ik werd uitgenodigd door vooraanstaande universiteiten, inclusief Harvard, om colleges Homostudies te geven. Ik probeerde mijn werk integer en enthousiast te doen, maar bepaalde onderdelen van mijn werk vielen me zwaar, zoals het begeleiden van afgestudeerde studenten die een dissertatie aan het schrijven waren en grote tentamens moesten maken. De arbeidsmarkt was altijd slecht en ik voelde me nooit echt in staat om hun onderzoek te begeleiden.

Het werk waar ik het meest van hield, was lesgeven aan de studenten. Ik huiver nog altijd bij de gedachte aan de dynamiek en de werelden die voor ons opengingen in het leslokaal. Dat mis ik. En ik mis mijn collega's ook. Ik mis het om in het gezelschap te verkeren van mensen die gevaarlijk en complex durven te denken, mensen die met beide benen in onze cultuur staan en die me uitdagen om de grenzen van mijn veilige denkwijze op te zoeken. Ik was destijds van mening, en dat ben ik nog steeds, dat als iedereen hetzelfde denkt, niemand erg diep nadenkt. Ik mis het om onder mensen te verkeren die opbloeien van discussies en diversiteit. Natuurlijk had het ook nog andere voordelen – een vast inkomen, de beste arbeidszekerheid ter wereld, korting op het lesgeld voor mijn familie bij de Syracuse University en andere onderzoeksuniversiteiten met een vergelijkbare status, een groot onderzoeksbudget, een boekentoeelage, de mogelijkheid om te reizen. Maar ook al ziet mijn leven er nu heel anders uit,

ook al leven we nu op één salaris en geef ik thuisonderwijs aan twee van onze vier kinderen, toch mis ik de materiële voordelen niet. Ik mis de mensen.

Als lesbisch activist was ik met hart en ziel betrokken bij de homo-gemeenschap waarin ik leefde. Ik had de lobby opgezet voor de eerste succesvolle gezins- en partnerregeling van de universiteit, waarmee homostellen van dezelfde regelingen profiteerden als getrouwde stellen. Daardoor kreeg ik een hoop kritiek van behoudende christenen over me heen. Ik leidde een druk en vol en, naar ik dacht, deugdzaam leven. Ik maakte me druk om morele kwesties en schreef zelfs een artikel over de moraal van een homoseksueel of lesbisch leven. Ik was als lesbienne ‘uit de kast’ gekomen zoals ik nu als christen ‘uit de kast’ ben gekomen. Het zou nooit in mijn hoofd opkomen om een leven vol leugens te leiden en ik had en heb steeds in de bevoorrechte positie verkeerd (toen als hoogleraar en nu als christelijke echtgenote) dat ik niet ‘voorzichtig’ hoefde te zijn of vooral in de kast moest blijven. In die tijd had ik weinig met christenen te maken, alleen waren er zo nu en dan studenten die weigerden om de stof voor de colleges te lezen, met als argument dat ze ‘Jezus hadden leren kennen’ en dat betekende blijkbaar dat je daarna nooit meer iets anders hoefde te leren kennen. Verder waren er ook mensen die me hatelijke brieven stuurden of mensen die bij homodemonstraties spandoeken droegen waarop ‘God haat homo’s’ stond. (Tussen twee haakjes: ‘God haat homo’s’ of ‘God hates fags’ is ook een website waarop jonge, homohatende naamchristenen kunnen inloggen om strategieën te leren om homo’s te treiteren.)

Christenen waren in mijn ogen altijd slechte denkers. Het leek wel of ze alleen aan hun wereldbeeld konden vasthouden omdat ze zich afschermden van de echte problemen in de wereld, zoals de wezenlijke structuren van armoede, geweld en racisme. Christenen waren in mijn ogen ook altijd slechte lezers. Ze leken de Bijbel te gebruiken op een manier die marxisten ‘vulgair’ zouden noemen – dat wil

zeggen, plat, of om de Bijbel in een gesprek te betrekken met als doel dat gesprek stil te leggen, niet om het te verdiepen. ‘In de Bijbel staat’ klonk in mijn oren als een mantra die iedereen uitnodigde om zijn of haar hersens in de wacht te zetten. ‘In de Bijbel staat’ was de Grote Stilte voordat het gesprek stilviel. Hun holle kreten en clichés waren (en zijn) minstens zo ontmoedigend. ‘Jezus is het antwoord’ was toen – en is nu nog steeds – voor mij als een boom zonder wortels. Antwoorden krijg je pas nadat je een vraag gesteld hebt, niet ervoor. En antwoorden beantwoorden een vraag op een duidelijke en gerichte manier, niet met een alomvattende generalisatie. ‘Het is zo’n zegen’ klonk altijd als een schending van het derde gebod (U mag de Naam van de HEERE uw God niet ijdel gebruiken) of was als een Hallmarkkaart doordrenkt van sentiment. Ik dacht dat de enige mensen die echt genoeg namen met dat niveau van lezen en denken, mensen moesten zijn die überhaupt niet veel nadachten en lazen – over het leven of de cultuur of wat dan ook.

En christenen kwamen niet alleen anti-intellectueel op mij over, ze maakten me ook bang. Zonder God is het leven een verraderlijke beproeving. Dat lezen we in de Spreuken, waar Salomo, de schrijver van dit boek, zegt: ‘De weg der trouwelozen is vermoeiend.’ (Spr. 13:15, Eng. vert.)³ Natuurlijk is het leven voor christenen ook zwaar, maar het is op een andere manier zwaar, op een manier die in elk geval dragelijk en zinvol is. Christenen kunnen terugvallen op de betekenis, de zin en de genade van het lijden en echt geloven dat alle dingen, zelfs het lijden, ‘medewerken ten goede, namelijk dengenen, die naar Zijn voornemen geroepen zijn.’ (Rom. 8:28) Het leven buiten Christus is hard en angstaanjagend, een leven in Christus heeft scherpe randen en diepe dalen, maar het heeft zin, ook als het pijnlijk is. Maar ik loop op de zaken vooruit. Een van de hevigste manieren waarop christenen mij angst aanjoegen was de volgende: de lesbische gemeenschap was een thuis voor mij en daar voelde ik me veilig en beschermd. De mensen die ik het beste kende en van wie ik het meest

hield, maakten ook deel uit van die gemeenschap en uiteindelijk was de lesbische gemeenschap een plek waar ik welkom was en aanvaard werd, terwijl de christelijke gemeenschap gesloten, veroordelend, geringschattend en bang voor verscheidenheid op mij overkwam (en dat ook veel te vaak is). Wat mij ook beangstigde was dat, terwijl het christendom oogde als de zoveelste wereldbeschouwing – eentje voor mensen die het prettig vinden om een nauwlettend beperkt leven te leiden – de christenen zelf beweerden dat God aan de kant stond van hun wereldbeeld en alles wat erbij hoorde – Republikeinse politiek, thuisonderwijs, het afwijzen van inenting tegen kinderziektes etc.

Christenen jagen me nog steeds angst aan als ze het christendom verlagen tot een levensstijl en beweren dat God aan de kant staat van de mensen die zich houden aan de regels die bij die levensstijl passen, een levensstijl die ze zelf hebben uitgedacht of waarvan ze beweren dat ze die uit de Bijbel hebben gehaald.

Ook al wist ik dat ik niet de slimste wetenschapper op de afdeling was, ik genoot wel van het onderzoekswerk en het schrijven. Ik vond (en vind) het een genot om me te wagen aan het onderzoeken van nieuwe ideeën. Ik had een sticker op mijn computer met een citaat. Ik ben er nooit achter gekomen van wie dat citaat was, maar er stond: 'Ik heb het liever mis als het om iets belangrijks gaat, dan dat ik gelijk heb als het om iets onbeduidends gaat.' Dat citaat herinnerde me eraan dat, wanneer je in het openbaar fouten maakt, je er snel achter komt als je het bij het verkeerde eind hebt en omdat je op de vingers getikt wordt, zul je groeien. Het herinnerde me er ook aan dat ongelijk hebben en je laten corrigeren een grotere deugd is dan je fouten verbergen zodat je studenten en de buitenwereld ervan uitgaan dat succes hetzelfde is als 'altijd gelijk hebben'. Werken vanuit je sterke eigenschappen en veerkracht ontwikkelen in allerlei zaken waar je in het leven mee te maken krijgt, zijn voor mij altijd de leidraad geweest.

Ik heb geturnd en marathon gelopen en ik heb soepelheid en een

vaste tred altijd nuttiger gevonden dan volmaaktheid of snelle sprintjes trekken. In mijn ogen zijn winnaars altijd mensen die weten hoe ze op hun gezicht moeten gaan, overeind krabbelen en verdergaan. Ik heb altijd gedacht dat als wij, mensen, niet goed reageren op onze fouten, we niet groeien, maar alleen ouder worden. Dus ik was en ben bereid om het risico te nemen dat ik het mis heb, in de hoop dat ik in de waarheid zal groeien. Het lijkt mij dat als we vallen, we niet terug moeten vallen, maar vooruit, omdat we ons dan in elk geval in de goede richting bewegen. Veerkracht, mezelf herpakken en erkenning van zowel mijn kracht als mijn fouten waren de drijfkracht achter mijn onderzoek en mijn leven.

Maar ook al had ik een wereldbeeld waarbij flexibiliteit hoog in het vaandel stond, toch begonnen allerlei onbeantwoorbare en grote levensvragen aan mij te knagen. Ik zat in de beginfase van een nieuw onderzoek voor mijn tweede boek, een onderzoek naar de opkomst van religieus rechts in Amerika en naar de hermeneutiek van de haat die religieus rechts gebruikt om hun favoriete doelwit – homo's, of destijds: mensen zoals ik – te treffen. Ik deed al sinds 1992 onderzoek naar religieus rechts, sinds Pat Robertson op de Republican National Convention van 1992 had gezegd: 'Het feminisme moedigt vrouwen aan om hun mannen te verlaten, hun kinderen te vermoorden, hekserij te bedrijven, het kapitalisme te verwoesten en lesbisch te worden.' Ik vond toen, en vind nu nog dat dat dwaze en gevaarlijke woorden zijn. Per slot van rekening hebben we het aan de eerste feministische golf in dit land te danken dat vrouwen stemrecht kregen en toegang tot het openbaar onderwijs. Ik vond destijds – en zo zie ik het nog steeds – dat we als christenen pas echt vervelend worden als we jaloers worden op de overtuigingskracht en succesvolle retoriek van anderen. De waarheid is dat de feministen op de universiteiten in de Verenigde Staten overtuigender waren in hun retoriek, ook al hebben de meeste van die universiteiten christelijke wortels.

Ook al leef ik nu mijn leven voor Christus en voor Christus alleen, toch bevind ik me niet onder gelijkgestemden als mijn medechristenen zich beklagen over de toestand op de universiteit vandaag. Bij alle grote universiteiten van de Verenigde Staten heeft het feminisme een betere naam dan het christendom en dat feit irriteert vele christenen en brengt hen in verwarring. Het feminisme heeft echt het hart van seculiere universiteiten veroverd en de kerk is of te zwak of te onwetend om dat te weten en ook om beter te weten. Hoe heeft de kerk dan wel op deze waarheid gereageerd? Maar al te vaak stelt de kerk zich in deze paradigmawisseling in Amerika als een slachtoffer op, maar ik denk dat dat niet eerlijk is. Volgens mij is het volgende gebeurd: omdat alle belangrijke universiteiten in de Verenigde Staten christelijke wortels hebben, dachten te veel christenen dat ze op hun christelijke traditie konden vertrouwen in plaats van op de relevantie van hun christelijke visie.

De kerk weet maar al te vaak niet hoe ze moet reageren op de cultuur die binnen universiteiten heerst, omdat ze alleen aanschuift om zedenpreken te houden en niet om het gesprek aan te gaan. Er is een levensgroot verschil tussen het brengen van het Evangelie aan verloren mensen en een specifieke morele norm opleggen aan ongelovige mensen. Of we het nu willen of niet, in de rechtszaal van de publieke opinie hebben de feministen de strijd om de intellectuele integriteit gewonnen en niet de Bijbelgetrouwe christenen. En de christenen zijn daar voor een deel zelf schuldig aan. Dat citaat van Pat Robertson is trouwens een goed voorbeeld van wat ik tijdens mijn onderzoek naar religieus rechts zag (en nog altijd zie): geestelijke trots en een clubjeschristendom. Maar ik wist ook dat het christendom meer inhield dan dat. Wat is de kern van het christendom? Waarom geloven gelovige mensen ergens in? Wat geloven ze? Waarom is hun geloof gericht op een Persoon en niet op een idee? Omdat ik hoogleraar Engels ben, moest ik de Bijbel lezen om wijs te kunnen worden uit de retoriek die door christelijk rechts werd

gebruikt. En omdat ik wetenschapper was, wist ik ook dat ik niet in staat zou zijn om de Bijbel zelf te onderzoeken zonder kennis van Hebreeuws en Grieks en zonder het verband te kunnen zien tussen de verschillende theologische velden en de verschillende toepassingen van dogmatiek, kerkelijke leerstellingen en tekstonderzoek. Ik begon met zelfstudie van het Grieks en zocht iemand die me kon helpen de Bijbel te begrijpen. En die hulp kwam op een ongewone manier.

Nadat ik in een plaatselijke krant een kritisch artikel had gepubliceerd over de Promise Keepers⁴ vanwege hun genderpolitiek, kreeg ik bakken vol post: scheldbrieven en positieve brieven. Ik kreeg zo veel brieven naar aanleiding van dit artikel dat ik aan beide kanten van mijn bureau lege Xerox-papierdozen had staan: eentje voor de scheldbrieven en eentje voor de positieve brieven. (O, wat had ik graag gewild dat mensen mijn zojuist in paperback gedrukte dissertatie ook met zo veel belangstelling hadden gelezen!) Tussen die stapels post zat ook een brief van dominee Ken Smith, destijds predikant van de Reformed Presbyterian Church in Syracuse. Het was een vriendelijke en belangstellende brief, een brief die me aanmoedigde om na te denken over het soort vragen waar ik het meest van houd: hoe kwam je tot die interpretatie? Hoe weet je dat je gelijk hebt? Geloof je in God? Hij ging niet in discussie met mijn artikel, hij vroeg me om de vooronderstellingen die eraan ten grondslag lagen te onderzoeken en te verdedigen. Ik wist niet echt hoe ik op Kens brief moest reageren, maar ik merkte dat ik de brief las en herlas. Ik wist ook niet in welke doos ik deze brief moest onderbrengen en dus lag hij op mijn bureau en kon ik er niet omheen.

Nadat ik er dagenlang over had nagedacht, zorgde Kens brief ervoor dat ik de confrontatie aanging met de vraag welke vooronderstellingen ten grondslag lagen aan mijn onderzoek: als wetenschapper werkte ik vanuit een historisch-materialistisch wereldbeeld, maar het christendom is in wezen een bovennatuurlijk wereldbeeld. Christenen hielden vol dat Jezus Christus de historische en universele waar-

heid is, maar Zijn komst in de geschiedenis zette een kernwaarde van mijn onderzoek op losse schroeven: volgens de grondbeginselen van het historisch materialisme kunnen mensen niet de geschiedenis binnenkomen, nee, we komen allemaal voort uit de geschiedenis. Het ‘wat, waarom en hoe’ van Jezus Christus is een groot mysterie. Bij het doordenken van mijn vooronderstellingen had ik mezelf nooit vragen gesteld die geestelijk of bovennatuurlijk van aard zijn en toch waagde ik me nu aan een schrijfproject dat me met een geestelijke wereldvisie confronteerde. De brief van dominee Ken zette grote vraagtekens bij de integriteit van mijn onderzoeksproject zonder dat hij dat zelf doorhad!

Het klinkt misschien vreemd, maar nog nooit had iemand me zulke vragen gesteld of mij ertoe gebracht om ze zelf te stellen. Het waren terechte vragen, maar niet het soort vragen waar postmoderne hoogleraren mee rondstrooien op faculteitsvergaderingen of in het plaatselijke café. De Bijbel is er heel duidelijk over dat het verstand niet de voordeur is van het geloof. Om geestelijke zaken te onderscheiden heb je geestelijke ogen nodig. Maar hoe krijgen we oog voor geestelijke zaken als christenen zich niet in de cultuur mengen, deze vragen stellen en anderen bewust maken van deze paradigma’s – vragen en paradigma’s die tot een geestelijke denkwijze leiden? Dat was precies wat Kens brief bij mij teweegbracht – die brief was een uitnodiging om anders te gaan denken: zoals ik het nog nooit had gedaan.

Tussen haakjes, ik heb een hekel aan een rommelig bureau waarop allemaal losse papieren rondslingeren. De brief van dominee Ken lag een volle week op mijn bureau – zes dagen langer dan ik normaal zou verdragen. Het zat me echt dwars dat ik niet wist waar ik hem moest laten. Ik heb hem een paar keer weggegooid, maar telkens weer groef ik hem aan het einde van de dag weer op uit de oudpapierbak van de afdeling. Het was een bedachtzame brief, twee pagina’s lang, geschreven op het postpapier van de kerk. De brief was keurig uitgetypt en

onderaan stond de krachtige, duidelijke handtekening van dominee Ken. De kerk heette de Syracuse Reformed Presbyterian Church en ik vermoedde dat dat ‘gereformeerde’ een kritische houding weergaf tegenover traditie omwille van de traditie. Uit zijn handtekening en zijn taalgebruik leidde ik af dat dominee Ken al wat ouder was, maar niet prekerig. De brief was een uitnodiging om de schrijver ervan te bellen, zodat we dieper op deze dingen konden ingaan. Het was de vriendelijkste brief die ik ooit had ontvangen van iemand die het niet met me eens was. Na een week belde ik hem op.

Aan de telefoon hadden we een fijn gesprek en dominee Ken nodigde me uit om een keer bij hem te komen eten om dieper op de hele kwestie in te gaan. Voordat we ophingen, bijna alsof hij het vergeten was, zei dominee Ken nog dat, als ik het niet prettig vond om in het huis van een onbekende af te spreken, hij dan ook met zijn vrouw naar een restaurant kon komen. Ik vond dat heel attent van hem – bijna galant! Ik had geen problemen met het idee om bij hem thuis op bezoek te gaan. De gemeenschap van homo’s en lesbiennes is ook een gastvrije gemeenschap die ‘tracht naar herbergzaamheid’. Ik heb mijn talenten als gastvrouw ontwikkeld door pasta te serveren aan mensen zoals ik – travestieten, lesbiennes en homo’s – en ik geef er de voorkeur aan om zaken waarover je van mening verschilt rond de huiselijke tafel te bespreken. Bovendien wilde ik weleens zien wat voor leven die christenen leidden! Ik had nog nooit zoiets meegemaakt! Dus ik nam zijn aanbod aan. Ik vond het spannend om eindelijk zo’n echte ‘wedergeboren’ christen te ontmoeten en te ontdekken waarom hij in al die dwaasheid geloofde. Ik deed net of dit etentje onderdeel was van mijn onderzoek. Dominee Ken woonde zo’n drie kilometer bij mij vandaan, zijn huis stond in de buurt van de universiteit. Ik wist precies waar hij woonde – zijn huis lag zelfs langs mijn hardlooprouten – dus ik was niet erg zenuwachtig voor deze eerste afspraak. Ik ging in mijn eentje.

Die eerste ontmoeting met Ken en zijn vrouw Floy herinner ik me

tot in de kleinste details. Ik weet nog dat ik me maar al te bewust was van mijn lesbische kapsel en de homo- en proabortusstickers op mijn auto. En ik weet ook nog hoe opgelucht ik was toen ik ontdekte dat Floy een vegetarische roerbak op het menu had staan. (Ik probeerde vegetarisch te eten, vanuit morele overwegingen en om gezondheidsredenen.) Ik herinner me de verlegen kennismaking met mijn gastheer en gastvrouw bij de voordeur en ik weet nog hoe ik een tas met twee cadeautjes tevoorschijn haalde – een fles goede, rode wijn en een doos thee. Het was een warme dag in juli en ik was blij dat ze geen airconditioning hadden (ik maakte me zorgen over het milieu in het algemeen en de ozonlaag in het bijzonder en ik had zo'n vermoeden dat zij dat ook deden). Ik deel deze details met jullie, omdat ze laten zien hoe ik in die tijd dacht. Ik wilde die mensen leren kennen, maar ik wilde er niet mijn eigen normen voor hoeven opofferen.

Mijn lesbische identiteit en cultuur en de waarden die daarbij hoorden, betekenden heel veel voor mij. Door veel levenservaring kwam ik tot die waarden en die cultuur, maar ook door veel onderzoek en denkwerk. Ik mocht Ken en Floy meteen omdat ze daar begrip voor leken te hebben. Ook al was ik overduidelijk anders dan deze christenen, ze leken door te hebben dat ik geen onbeschreven vel papier was, dat ik ook waarden en overtuigingen had, en in het gesprek met hen voelde ik me niet bedreigd.

Het meest memorabele moment was Kens gebed aan het begin van de maaltijd. Ik had nooit iemand tot God horen bidden alsof God Zich iets van dat gebed aantrok, alsof Hij echt luisterde en antwoord gaf. Het was geen verwaand gebed dat werd uitgesproken om die heiden die bij hen aan tafel zat eens te laten horen hoe het hoorde. (Zo had ik wel een aantal keer horen bidden tijdens homodemonstraties of bij een abortuskliniek.) Het was een persoonlijk en eerlijk gebed en ik had het gevoel dat het echt was, en oprecht en belangrijk en openhartig, maar onbegrijpelijk voor mij. Het viel me op dat Ken

zich in zijn gebed ook naar mij toe kwetsbaar opstelde door zich te verootmoedigen voor deze ‘God’ van hem. Ik weet nog dat ik tijdens de maaltijd steeds mijn adem inhield, alsof ik elk moment een stomp in mijn maag verwachtte in de vorm van een brute aanval. Op dat moment geloofde ik dat God dood was en dat, als Hij al ooit had geleefd, de hedendaagse werkelijkheid van armoede, geweld, racisme, seksisme, homofobie en oorlog het bewijs was dat Hij niets om Zijn schepping gaf. Ik geloofde wat Marx zei: dat godsdienst opium voor het volk is – een imperialistische, sociale constructie die bedacht is om de existentiële angst van intellectueel beperkte mensen te bezweren. Maar Kens God leek springlevend, driedimensionaal, wijs en zelfs trouw. En Ken en Floy waren allesbehalve intellectueel beperkt.

Het gesprek was levendig en grappig. Als Floy al een ‘onderdanige vrouw’ was, dan wel eentje die ook begaafd, slim, scherpzinnig en belezen was. En ze kon ook nog eens fantastisch koken! En als Ken al de dominee was die iedereen met de Bijbel om de oren sloeg, dan was hij ook een goede luisteraar, een evenwichtige exegeet, een liefhebber van goede poëzie, een man die veel las over cultuur en politiek en een echtgenoot die de wijsheid van zijn vrouw overduidelijk bewonderde, op die wijsheid durfde te vertrouwen en die hoogachtte. Deze mensen vielen simpelweg buiten het stereotype en ik wist niet wat ik daarmee aanmoest. Net als zijn brief was Ken zelf niet gemakkelijk te archiveren. Als dat wel zo was geweest, had ik meteen weer verder gekund met mijn leven.

Tijdens die maaltijd deden Ken en Floy iets wat een lange, christelijke geschiedenis heeft, maar wat praktisch verloren is gegaan in veel christelijke gezinnen. Ken en Floy lieten een vreemde binnen – niet om die persoon tot zondebok te maken, maar om naar hem te luisteren, iets nieuws te leren en een gesprek aan te gaan. Ken en Floy hebben een kwetsbaar en open geloof. We discussieerden niet over wereldbeschouwingen, we praatten over onze persoonlijke

waarheid en over de vraag wat ons dreef. Ken en Floy identificeerden zich niet met mij. Ze luisterden naar me en identificeerden zich met Christus. Ze waren bereid om met christelijke bewogenheid met mij op te lopen – de hele weg lang. Tijdens die maaltijd vertelden ze me niet wat het Evangelie inhield. Na die maaltijd vroegen ze ook niet of ik een keer naar de kerk kwam. Daardoor vielen er opvallende gaten in het christelijke script zoals ik dat had leren kennen en toen de avond voorbij was en dominee Ken zei dat hij contact wilde houden, wist ik dat ik bij hen echt veilig was en dat ik op deze uitnodiging kon ingaan.

Vanaf het begin is de weg waarop de Heere me heeft gebracht één groot avontuur geweest en deze eenvoudige maaltijd in een pastorie met dat merkwaardige gezelschap – een radicale, lesbische, feministische hoogleraar en twee sterke christenen van in de zeventig – was de eerste stap op deze weg. Terwijl de lome zon onderging, zaten we met elkaar te praten achter een raam dat de volle breedte van de kamer besloeg en toen ik van de tafel opstond, wist ik dat ik antwoord wilde hebben op een heleboel vragen: Bestaat God? Als God bestaat, wat wil Hij dan van mij? Hoe kan ik met Hem communiceren? Hoe kom ik te weten Wie Hij is en wat Hij wil? Wat als God dood is? En heb ik de moed om de waarheid onder ogen te zien, hoe die waarheid er ook uitziet?

Het duurde twee jaar voor ik een voet in de kerk zette en in die twee jaar sprak ik regelmatig af met Ken en Floy, deed ik van tijd tot tijd Bijbelstudie en onderzocht ik mijn eigen hart. Als Ken en Floy me tijdens dat eerste etentje hadden uitgenodigd om mee te gaan naar de kerk dan zou ik de steile helling zijn afgedenderd en dan had ik me daarna nooit meer laten zien. Ken kent natuurlijk de kracht van het verkondigde Woord, maar het leek of hij op dat moment ook in de gaten had dat ik nog niet naar de kerk kon komen – het zou te bedreigend zijn geweest, te vervreemdend, te veel. En dus was Ken bereid om de kerk bij mij te brengen. Dat gaf mij de ruimte en de

veiligheid om Ken en Floys kwetsbaarheid en openheid te beantwoorden. En zo opende ik mijn hart voor hen. Ik liet hun zien wie ik was en wat voor mij waarde had. Ik nodigde hen bij mij thuis uit: ze waren welkom in mijn leven. Ze leerden mijn vrienden kennen, waren erbij als ik een etentje gaf en zagen hoe mijn alledaagse leven eruitzag. Ze stelden zich zo op dat het voor mij veilig was om dat te doen.

Aan het begin van ieder project lees en herlees ik het boek dat ik probeer te begrijpen. Op dat moment las en herlas ik de Bijbel. Ik las gulzig en obsessief – zoals ik alle boeken lees. Ik bracht ongeveer vijf uur per dag lezend door. Ik las elke vertaling die ik kon krijgen – ook de Katholieke Bijbel. En nog steeds verkeerde ik in de veronderstelling dat ik onderzoek deed voor een boek over religieus rechts. Ken en Floy vroegen me in die twee jaar regelmatig wat ik las en wat me opviel, maar ze zetten me niet onder druk en bemoeiden zich niet met mijn leven. Ze waren er gewoon. Als er een maand of twee voorbijgegaan was en ik had niet gereageerd op een e-mail of telefoontje van Ken, dan stond hij ineens bij mij thuis voor de deur, alsof hij de buurman was, en vroeg hoe het ging. Of hij kwam me een boek brengen of een zelfgebakken brood. Ken en Floy werden vrienden. Mijn vader stierf toen ik 22 was en ik kwam tot de ontdekking dat ik Ken vertrouwde zoals ik, als volwassen vrouw, mijn eigen overleden vader waarschijnlijk had vertrouwd.

Nadat we elkaar een tijdje zo nu en dan zagen, deed Ken mij een voorstel. Was het een idee om hem, dominee Ken Smith, de kans te geven om aan mijn studenten Engels uit te leggen waarom het belangrijk is dat zij, mijn studenten, de Bijbel gelezen moeten hebben? Hij zei erbij dat hij al een verhandeling over dit onderwerp had klaarliggen en dat hij die al eerder, en met succes, had gehouden. Nu ik zelf de Bijbel las zag ik ongetwijfeld in, zo redeneerde hij, dat elk literair genre erin aan bod komt en dat het veel literaire kwaliteiten heeft. Ik weet nog dat ik me afvroeg waar zijn college over zou

gaan, maar ik weet ook nog dat ik me als een ware vrouwtjesbeer bedreigd voelde bij de gedachte alleen al dat ik deze gelovige christen op mijn studenten zou loslaten! Ik was de poortwachter en ik wilde niet dat mijn studenten iets te horen zouden krijgen dat alles zou ondermijnen wat wij hun hadden geleerd. Dus ik zei nee tegen Ken, vastberaden en beslist. En toen vroeg ik aan Ken hoe hij het zou vinden als er maar één iemand naar zijn college kwam luisteren – ik. Tot mijn grote verrassing ging hij daarop in.

Ken en Floy kwamen bij mij eten en daarna zou hij zijn college over de Bijbel houden. Ik nodigde hen uit op een avond dat ik zeker wist dat ik alleen thuis zou zijn. Ik geloof dat we tofu, volkoren rijst en broccoli aten en er perzikthee bij dronken. De aantekeningen die Ken op zijn blocnote maakte terwijl hij college gaf, heb ik volgens mij nog. Hij gaf een indrukwekkend, samenvattend overzicht van alle 66 teksten die met elkaar de Bijbel vormen en daarbij richtte hij zijn aandacht op de verlossing – op de vraag hoe het Oude Testament het kruis verborg en hoe het Nieuwe Testament het openbaarde. Golgotha was de plek waar alle lijnen samenkwamen en voor de eerste keer stond ik stil bij de vraag wat Jezus op Golgotha had doorstaan. Ken praatte lang – hij had een heleboel te vertellen. Ik was geïntrigeerd en razend. Hoe langer hij praatte, hoe bozer ik werd. Als het waar was wat die man daar zei, dan was alles wat ik tot dan toe had geloofd – elke tittel en elke jota – gelogen! Aan het einde, en eerlijk gezegd dacht ik dat er nooit een einde aan zou komen, vroeg hij: 'En? Wat vind je ervan?' Ik zei zoets als: 'Jij hebt één boek waarin staat dat dat boek de waarheid bevat en in de filosofie heet dat een ontologische drogreden. Ik heb ongeveer vijftig boeken in de boekenkast staan die het tegendeel beweren. Dus het komt allemaal neer op de vraag hoe en waarom de Bijbel waar zou zijn.' Ik dacht dat ik zijn zeepbel nu wel had doorgeprikt en dat ik hem nu wel had afgescheept. Maar het tegendeel was waar. Ken klapte in zijn handen, grijnsde breed naar me en met die lach leek hij te willen zeggen dat we helemaal op één

lijn zaten. (Dat zaten we niet.) Hij reageerde met een enthousiast en opgetogen: ‘De spijker op zijn kop!’ Ik ergerde me groen en geel aan Kens voorliefde voor discussie. We spraken af dat hij de volgende keer zou komen vertellen hoe en waarom de Bijbel waar was.

Het leek allemaal zo naïef en zo absurd. Ik had een postmoderne opleiding gekregen. Er zijn geen absolute waarheden, alleen waarheidsclaims. Nadat Ken en Floy vertrokken waren, maakte ik een lange wandeling met mijn hond Murphy. Tijdens die wandeling door de donkere nacht bedacht ik hoe vredig mijn leven zou zijn als ik echt kon geloven dat er een kenbare, betrouwbare, krachtige en begrijpelijke waarheid was en als er een God-mens was Die zo veel van Zijn mensen hield dat Hij de toorn van God de Vader wilde ondergaan voor de zonden die ik had begaan en die ik zou blijven begaan. Maar zelfs die gedachte troostte mij niet. Want wat moest ik dan met mijn verleden? Dat kon ik toch niet zomaar weggooiden? Mijn verleden was me heilig en ieder mens- of wereldbeeld dat mijn kleine wereldje binnendrong, moest voor mijn verleden door de knieën. Ik vroeg me af hoe het met die christenen zat. Die hadden toch ook een verleden? Wat deden ze daarmee? Hoe lieten ze hun verleden los zonder zichzelf kwijt te raken? Wie zou ik zijn zonder mijn lesbische identiteit? Ik was natuurlijk niet altijd lesbisch geweest. Maar toen ik eenmaal mijn eerste vriendin had gehad, was er geen terugweg meer en was ik ervan overtuigd dat ik mijn ware zelf had gevonden. En toch bleef ik me verbazen over die God Die stierf voor de zonden van Zijn mensen. Het was te mooi om waar te zijn. Maar ik durfde mezelf wel af te vragen of het misschien toch waar zou kunnen zijn. Die vraag leverde een beangstigend stilzwijgen op.

Wat was er met mij aan de hand? Raakte ik mezelf kwijt? Was ik gek aan het worden?

Een paar weken later kwam Ken bij mij langs met een boek over christelijk onderwijs. Ik was niet thuis, want ik was aan het hardlo-

pen. Ik schaamde me een beetje dat hij mijn lesbische partner had gesproken. Ook al zagen we elkaar al een jaar lang regelmatig, toch had ik T.'s bestaan voor hem verzwegen. Het was de eerste keer dat ik me even niet trots voelde op 'wie ik was'.

Van april 1997 tot februari 1999 las ik in de Bijbel, genoot ik (meestal) van de gesprekken met Ken en Floy en genoot ik (meestal) van het overwegen van al deze nieuwe dingen. Als ik iets lastig begon te vinden of een woord als 'zonde' of 'berouw' serieus begon te nemen, zette ik het snel van me af en las verder.

Ik voelde me een onvervalste liberaal, omdat ik vrienden had die zo anders waren dan ik! Ik had het gevoel dat ik, op het gebied ruimdenkendheid, eindelijk mijn doel had bereikt! Ken kwam vaak op de campus en hij en ik gingen tijdens forumdiscussies met elkaar in debat over onderwerpen als het patriërchaat of de Promise Keepers. Een aantal van mijn studenten beschouwde hem als een gevaar, maar ik was van mening dat hij op een gevaarlijke manier veilig was. Ze zeiden dat dat voor hen geen verschil maakte – gevaarlijk of op een gevaarlijke manier veilig – en dat ik mijn objectiviteit kwijtraakte. Ik herinnerde hen eraan dat een echte postmodernist als ik niet in objectiviteit gelooft.

Eén ding dat Ken zowel veilig als gevaarlijk maakte, was een punt van overeenkomst tussen ons. We zijn allebei goede docenten. Goede docenten maken het mensen mogelijk om van mening te veranderen zonder zich daarvoor te hoeven schamen. Ook al bad Ken voor mijn ziel, toch deed hij dat op zo'n manier dat ik me welkom voelde in de kerk. Ik was geen zondebok waar christenen hun angsten op konden projecteren en ik werd ook niet gezien als een voorbeeld van hoe je vooral niet moest worden.

Eén ding dat me in die tijd echt opviel aan de houding van Ken en Floy was hoe onzelfzuchtig ze waren. Ik zag hoe ze talloze mensen die een heel andere levenswandel hadden dan zichzelf thuis uitnodigden en hoe ze samen met hen aten en hun raad gaven. Ik zag dat

de deur van hun huis en hun hart wijd open stond en ik weet nog dat ik altijd het gevoel had dat ik alles tegen hen kon zeggen. Ken benadrukte steeds dat hij mij, als lesbische vrouw, aanvaardde, maar dat hij mijn lesbische leven niet kon goedkeuren. Die koers hield hij vast en dat kon ik waarderen. Ik had een hele universiteit met mensen achter me staan die mijn leven wel goedkeurden, dus ik had niet het gevoel dat ik zijn goedkeuring ook nog nodig had. Ik kwam erachter dat hun oudste zoon, dr. Ken Smith, een collega van mij was aan de universiteit. Het was vreemd, maar we zaten zelfs samen in een belangrijke, universiteitsoverkoepelende commissie – de begrotingscommissie. Ik dacht dat dr. Ken de enige in die commissie was die echt begreep waar ik mee bezig was. (Ik wist zeker dat ik zelf geen flauw idee had.) De begrotingscommissie was een belangrijke commissie, omdat deze commissie het zittende bestuur de kans gaf om erachter te komen wat de verschillende hoogleraren binnen de commissie waard waren. Als je in die commissie zat werd je gezien als decaan of preses van de toekomst. Ze konden ons dus observeren en klaarstomen en aandragen. Natuurlijk is dat een van de vele geheimen in het leven van een hoogleraar waarvan iedereen op de hoogte is, maar of het een geheim was of niet, het was de waarheid en we wisten allemaal hoe het zat. We werden in de gaten gehouden, we werden klaargestoomd en een aantal van ons zou het nog ver brengen. Dr. Ken en ik zijn ook samen op ‘professorkamp’ geweest – een seminar van een week lang in het Adirondackgebergte – tijdens het zwartevliegenseizoen! – waar we door het bestuur werden geïndoctrineerd om de laatste onderwijsmode toe te passen.

Dr. Ken, die me zag worstelen met het werk voor de begrotingscommissie, werd een soort boekhoudkundige mentor en grote broer. Ik vond het vreemd, maar wel handig. Met al die christenen in mijn leven begonnen de scherpe randjes van bepaalde dingen te slijten. Met al die christenen in mijn leven werd mijn leven iets vriendelijker en iets veiliger.